

ГОД. XXIII.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 11.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позорашне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно.

РОДИТЕЉСКИ ГРЕСИ.

(Свршетак.)

Што се у трећем чину забива није него нуждан закључак приказаних антепеденција. Аурора је одбила грофа, Мишел га је позвао на двубој, јер му је тобож преотео заручницу, и они се побију, те Мишел буде рањен. Сада ће и гроф да остави дом, но Аурора слуша у задку опросни његов разговор с Магдаленом, коју хоће гроф да преда редарству, па кад чује и то признавање грофово, опали на њега три хитца из револвера, те га сравни са земљом. Њезин је отац освећен. Неверна жена сруши се изнурена на стоплицу, а лијечник обриче Аурори, да ће пред судом свједочити за њу, јер је истражио ствар и уверио се, да је њезин отац отрован. Он ће је јој спасити и Мишела.

Цијела драма управо није друго него криминална историја, у коју је кривац уплео тезу, да највећа већина злочина и опачина лежи већ у нашој крви, да смо њихов замет наслиједили од родитеља и да се тому не можемо отети. Теорија др. Буржоазова гласи: „Природа је створила здравог човека, а сви гријеси потичу из отроване крви, која је наслеђе од родитеља.“ По истој теорији могу се ти гријеси отклонити или умалити „ако се данашње друштво, које је позвано на то, препороди, ако се врати к својим врлинама, где ће брачна свеза и кућни праг бити светиња, па нек падају жртве. Дјеца ће тад примити успомену родитеља очишћену и покајану или потпуно часну и свету. Или нека љубав буде потпуно слободна а дјеца опћа својина, па тад не ће ни знати за своје родитеље, нити ће бити везана за њихову прошлост. Нека друштво искључи све, што

је закржљавило, болесно и отровано и нека им забрани брак под казном смрти. Тако ће се друштво постепено очистити и препородити. Културни напредак нашега друштва захтјева императивно здраво човјечанство, иначе ће друштво само себе појести и исисати.“

Напослетку нам тај исти доктор открива и ко је крив, што то тако бива? „Моћни и богати, који се не задовољају тиме, што у богатству, које су исцедили и исисали од спротиње, могу удобно и безбрижно живјети, него употребљују још своје богатство на то, да угађајући својим неприродним страстима уносе отров и у здраву спротињу.“ За то је и приказан отац Магдаленин као лакоуман човек, који баца милијуне, а то лакоумље прелази на његову кћер, која се игра животом свога мужа и својом вјером. Слична је својства наслиједио и гроф Ахил од матере, а такви људи не могу донијети добра плода. Теорија је међутим, барем у погледу друштвене лијечења, посве крива.

Мора се признати, да је писац великим позоришном техником умно наћи ефекта и добро употребити ситуацију, премда је обрадио сиже, који није најсимпатичнији, а и није свугде једнако мотивиран. Гроф Ахил као женар и злочинац „рег excellенс“ још би нам био схватљив, али је по нешто нејасан значај Магдаленин, која је пунा љубави спрам свога дјетета а извађа највећи злочин, клони се дванаест година свог дјетета и колеба се као трска. И сама осветница Аурора ради донекле изненадљиво и под сугестијом. То су међутим мамогредне опаске.

Да је дијалог Цветићев гладак и проницав, тога нам мислимо, не треба на посеспомињати, јер је то његова стара врлина.

Опћинство је у знатном броју похрлило у казалиште и с великим интересом пратило представу. Гђи Шрамовој уручене су иза другог чина двије красне ките цвијећа,

У Загребу

а присутном писцу, кога је опћинство бурно изазвало на позорницу, предан је ловорвијенац с тробојници.

Г. Цветић може с успјехом свога комада бити потпуно задовољан, а све силе наше драме пожртвовно су придонијеле томе успјеху.

М. Г.

ХИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Соколовачко сељачко певачко друштво.)

Соколовачки певачи и певачице — сељаци и сељавке — приредиће и овде у Н. Саду сутра, трећи дан Духова, свој самосвојни концерат. Ратарска дружила ова певачка, са својим ванредним коровођом изишла је у Српству на леп глас, куд-год је досад досневала и певала. И ко је год имао прилике да је чује, како дивно поје у цркви, ил' гева на позорници, на ковцертима — свак јој се задивио и не мож' до вељно да се назвали и појања јој и певања! Замислите пред собом, на пр. у позоришту, ил' где у дворници великој: 23 младића ратара Србина и 19 красних девојака Српкиња сељанкиња — и једни и други у простом, чистом, одабраном оделу српском народном — па ће вам срце заиграти од радости већ ва том првом погледу. А чим сте пажљиво саслушали певање им, и појање — а ви онда можете веровати испитивачима српске душе народне: каквих лепих дарова има у језгре народа нашега: у орача и копача!

Ето такога уживања наслаживаће се, на говешћујем: сад трећи дан Духова — Срби Новосађани и Српкиње нам дичне; и свак из окола ко дође и милује песму и пошевку чисту народну, из уста, из душе народне!

На концерту овом суделоваће и дружина српског народног позоришта једном згодном представом.

А што је још и веће пажње вредно, то је: што је чист приход од тог концерта и представе намењен: „на издање зданија српске велике гимназије у Новом Саду“.

Дружина је пак ова концертовала до сад: у Темишвару, Вршчу, Белој Цркви, Ст. Молда-

ви и у Београду, и т. д. и свуда је својим красним појањем и складним певањем, управ на јуриш освајала публику, слушаоце своје; нарочито пак престоничку ону многобројну публику београдску. Новосађани ће, дакле, имати прилике, и особито интелигенција овдашња — видети и чути, до ког заиста степена савршенства у том доспети може и Срби и ратари и сеје им ратарке! А још к свему том: шта може да учини ревностан прави „врач душе и тела“ — српски свештеник православни у селу свом, у парохији својој: у цркви и ван цркве у вароду своме, послушноме и честитоме.

Тај смерни свештеник, који је своје младе сељаке и сељанке научио и црквено и светско певање — и то још како научно, и кога називају „Српским Славјанским“ — зове се Прока Милошевић.

На послетку ми се надамо, да ће и Срби Новосађани, а особито ратари и бостанџије наше овдашње знати и хтети дочекати те миле госте певаче и певачице сеоске — као и сваком дојаком приликом, оваком и сличном.

II.

ХРВАТСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Преглед представа од 1. јануара до 1. јуна 1898.) За време целе сезоне 1897/8 давано је у хрватском народном позоришту 276 представа, а од тих долази 153 на пет месеца г. 1898. Од нове године давало се 88. оперских, а 70 драмских представа. Од опера давало се најчешће хрватско изворно дело: „Порин“, а од балета: „На Плитвичка језера“. За тих пет месеца даван је тридесет и један нов комад, а међу тима једанаест хрватских, и то: осам драма, једна опера и два балета. Изворне

су драме биле: „На рушевинама“, од Камиле Љупцерне (премијера 4. фебруара), „Послови“, од Кумичића (2. марта), „Повратак“, од Туцића (6. маја), „Прва киша“ и „Стричева опорука“, од Милера (6. маја), „Прелом“, од Нехајева (19. маја), „Родитељски греси“, од М. Цветића (28. маја) и „У спомен Лисинскога“, дијалог од Харамбашића (11. фебруара). Берзина опера: „Цвијета“ (21. априла), Адамовићев балет: „Јела“ (15. јануара) и Албини - Милетићев балет: „На Плитвичка језера!“ (14. априла). — Од француских новитета давани су: Корнєљов „Сид“ (17. јануара), Ростандова „Самаританка“, (3. фебруара), Бертал - Фукијеров „Модел“, (11. маја), Маснетов „Portrait de Manon“ (16. маја), Донејеви „Љубавници“ (21. маја) и Пијеврон Лаферијерова „Књига Ш., поглавље 1.“ — Од немачких: Шилеров „Валенштајн“ (I. део: „Табор“ и „Пиколомини“ (29. јануара) а „Смрт“ (18. априла), Блументал - Каделбургов „Кинематограф“ (21. фебруара), Хејгејова „Јозефина Бонапарте“ (12. марта), Вагнерова „Валкира“ (16. априла). Милекеров „Подадмирал“ (1. маја), Лорцингов „Цар и тесач“, (20. фебруара) и Бетов нов „Фиделио“ (15. марта). — Од руских: Толстојева: „Моћ tame.“ (25. фебруара); од чешких: Врхлици - Фибихова „Просидба Шелопова“ (30. марта). — Од словенских: Фонтекова драма: „За кћер“ (11. фебруара), и Пармина опера „Стара песма“ (24. марта). — Од енглеских: Пиверова „Његова друга жена“ (15. априла); а од талијанских: Кавалотијева: „Јефтина кћи“ (25. маја).

Осим напоменутих једанаест изворних дела давано је још и 15. реприза, и то: „Барон Фрањо Тренк“, „Границари“, „Лизинка“, „Поррин“, „Потурица“, „Последњи Зрињски“, „Пријадона“, „Дубравка“, „Ставац“, „Редитељске неприлике“, „Барон Тамбулановић“, „Три брака“, „Гундулићев сан“, „Никола Шубић Зрински“ и „Теута“. — Француске репризе биле су: „Власник талионаца“, „Divorçons“, „Силом болесник“, „Мадам Сан-Жен“, „Чаша воде“, „Лудвик XI.“, „Пепељуга“, „Пут око земље“, „Три жене“, „Аутограф“, „Кармен“, „Хугеноти“, „Мињон“, „La mascote“, „Мамзел Нитуш“, „Пустинјаково звоно“, „Орфеј у подземљу“. — Енглеске репризе: „Отело“, „Хамлет“, „Ноћ св. трију краљева“, „Трилби“ и „Карлова тетка“. — Знатније немачке: „Танхајзер“, „Лохенгрин“

, „Дон Хуан“, „Хенсел и Гретељ“, „Веселе жене уиндорске“, „Дон Карлос“, „Слепи миш“, „Бокачио“, „Лепа Галатеја“, „Ловудска сиротица“, „Панзионат“, „Птичар“, „Разбојници“, „Худи дух Лумпацијус Вагабундус“. — Талијанске опере: „Пађачи“, „Лукреција Борција“, „Лучија Ламерморска“, „Риголето“, „Трубадур“, „Ајида“, „Травијата“, „Кавалерија рустикана“, „Севиљски берберин“, „Игранка под образинама“. — Шпањолске репризе: Моретова „Дона Дијана“. — Руске репризе: „Ревизор“, „Женидба“ и „Евгениј Ањегин.“

Гостовање. Од 3—10. јануара гостовао је на хрватској народној позорници у Загребу пољски трагед Роман Зелазовски, и то као: „Отело“, „Хамлет“, „Власник талионица“ и „Разбојници.“ — Од 5—21. марта: Милка Трнина, и то у: „Танхајзерима“, „Трубадуру“, „Ајиди“ и „Фиделију.“ — Амелија Марколини од 19. априла до 3. маја као: „Кармен“, „Манон „Мињона“. — Франческина Превости од 7—18. маја: у „Травијати“, „Севиљском берберину“ и „Лучији Ламерморској.“

Прославе. За последњих 5 месеца прослављено је шест слава, и то: 11. јануара Спомен Лисињском; 17. јануара: Гундулић; 22. марта: Седамдесетогодишњица Ибсенова; 29. марта: Тисућа представа под досадашњом управом хрватског народног позоришта; 20. априла: Двадесетпетогодишњица Фијапова, а 23. маја: Мавровићев опроштај од позорнице.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа).

У уторак 26. маја (7. јуна): Концерат соколовачког сељачког певачког друштва, са представом: „Љубавно писмо“. Шаљива игра у 1. чину, написао Коста Трифковић. Чист приход од тог концерта и представе намењен је зидашњу српске велике гимназије новосадске.

У четвртак 28. маја (9. јуна) с новом поделом улогу први пут: „Присни пријатељи“. Шаљива игра у 4 чина, написао В. Сарду, с француског.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

8. Представа.

У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ.

Ван претплате.

У Новом Саду, у понедеоник 2. маја (6. јуна) 1898:

ЈАБУКА.

Шаљива оперета из српског народног живота, у 3 чина, написао Веља М. Миљковић,
компоновао Х. Дубек. — Редитељ: Добриновић.

ОСОБЕ:

Митар Лазин, богат сељак	—	Павићевић.
Стана, његова жена	—	Љ. Длнићка.
Јелка	—	Л. Вујићева.
Сока	—	З. Ђуришићева.
Сима Лазин, кнез у селу	—	Динић.
Криста, његова ћи	—	Д. Туцаковићева

Господин Кока, писар у општини Спасић	—	
Стеван	—	Тодосић.
Јоца	—	Поповић.
Радивој	—	Марковић.
Браца Тома, звонар и пандур	—	Душановић.
Мица, бриџа у селу	—	Бакаловић.

ЗА ТИМ:

ЈОВАНЧИНИ СВАТОВИ.

Шаљива опера у 1 чину, написали Каре и Барбије, сложио Виктор Масе, превео Никола
Ј. Мариновић. — Редитељ: Добриновић.

ОСОБЕ:

Јован	—	Добриновић
Јованка	—	Д. Стефановићка
Тома	—	Поповић.
Шера	—	З. Ђуришићева.
Кнез	—	Николић
Бум	—	Душановић.
Прва деверуша	—	Љ. Душановићка
Друга деверуша	—	Д. Смиљева.
Ката намигуша	—	Л. Вујчићева.

Први	—	Мицић.
Други	—	Бакаловић.
Трећи	—	Васиљевић.
Четврти	—	Тодосић.
Пети	—	Рајковић.
Шести	—	Павићевић.
Прва	—	Д. Туцаковићева
Друга	—	Д. Васиљевићка.
Трећа	—	М. Радошевићева

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за ову представу задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити у књижарници браће М. Поповића, до 11. сахата пре подне и у том случају добијају претплатници своју ложу или своја места по претплатној цени.

Улазнице могу се добити у књижарници Браће М. Поповића од 8—12 сахата пре подне и од 2—5 после подне у позоришној благајници.

Почетак тачно у 8 сахата у вече.